

Уговор о поморском превозу робе

Појам

Значај за Србију – 1) увоз/извоз морем 2) домаћи морски бродови

Битни састојци – 1) посао - превоз одређеним бродом или одређене робе и 2) возарина (одредива)

Закључење – 1) неформалан 2) писм. форма – а) на захтев 1 уг. стране б) више узастопних путовања

Лица – а) бродар (разлика од власника) б) наручилац в) крцатељ г) слагач д) прималац њ) корисник превоза е) поморски агент

Извори – 1) међународни – Хашка правила 1924, Хашки протокол 68, Хамбуршка правила 1978, Ротердамска правила 2008 2) домаћи – Закон о трговачком бродарству 2015, Закон о лукама и пловидби на унутрашњим водама 2010, Лучке узансе 1951

Врсте

- 1) територија – домаћи и међународни
- 2) корисник – јавни и приватни (сопствени)
- 3) предмет – закуп, бродарски и возарски уговор (значај – Конвенц. о теретници)

Закуп

- појам и форма (писмена)
- разлика од бродарског уговора (промена бродара)

Бродарски (чартер) уговор

- појам – брод као битан елемент
- право на замену робе (не и брода)
- масован терет
- слободан превоз (грампер)
- извршавање накнадних налога корисника
- врсте – на време и на путовање
- подбродарски уговор (одговорност бродара)

Возарски уговор – а) појам (роба као битан ел.) б) замена брода в) коадни терет г) линијски превоз (лајнер) д) нема налога за правац

Обавезе бродара

1) постављање брода

- уговорени и способни брод
- оспособљавање брода - почетак путовања или цео пут?
- на време и место - лука и место укрцаја
- обавештавање крцатеља – “слободан саобраћај” и писмо спремности

2) укрцај и пријем робе

- врши бродар - “уз бок брода” (FAS)
- пребацивање укрцаја на наручиоца уговором – клаузуле о укрцају (FIO, FIOS, FIOT, HLC)
- на време – стојнице, прекостојнице, ванредне прекостојнице и реверзибилне стојнице

3) издавање превозне исправе – на захтев наручиоца (теретница или товарни лист)

4) превоз

- пут – уговорен или уобичајен
- време – уговорено или уобичајено
- оправдано скретање – а) сагласност корисника б) нужда в) спасавање других
- накнадни налози – а) дужност извршавања (услови) б) врсте налога в) одбијање
- сметње у превозу – тражење упутстава

5) чување – непромењено стање; добар стручњак; обавеза циља (путујуће складиш.)

6) искрцај и предаја робе

- обавештавање примаоца о приспећу
- дужност бродара, ако друго није уговорено (клаузуле о искрцају)
- место – лука искрцаја
- коме и како? – а) примаоцу б) испитивање легитимације (нпр. теретницом) в) икупљивање теретнице (без сметње) г) сметње (упутства, чување, продаја)

Права бродара

- 1) возарина
 - појам
 - висина – уговорена или уобичајена према врсти превоза у време закључења уговора
- 2) трошкови – само изузетно (гориво и мазиво у бродарском уговору на време), иначе само ванредни (нпр. чување робе после искрцаја)
- 3) залога – продаја 30 дана по предаји на чување складишту

Одговорност бродара

Режими – општа и превозничка (губитак, оштећење, закашњење)

Особине превозничке одговорности

- 1) уговорна – повреда дужности чувања или благовременог превоза
- 2) субјективна – претпостављена кривица бродара (основ)
- 3) ограничена
- 4) одговорност за другог (посада) – изузеци (само лична кривица бродара): **а)** наутичка грешка **б)** пожар

Трајање

- режими - **а)** БК – од укрцаја до искрцаја **б)** ЗТБ и Конв. 78 – од пријема до предаје
- споредан превоз (од дока до брода и обратно) – део укрцаја и искрцаја

Ослобођење од одговорности

1) Хашка правила 24. год. и ЗТБ

- бродар доказује стварни узрок штете и да није крив

- непознат узрок – бродар одговара (нема ослоб.)

- олакшавање терета доказа – “изузете опасности”

* врсте опасности (преузето из енглеске судске праксе) -

а) виша сила – опасности мора, божја дела, ратни догађаји, дела јавних непријатеља, пиратерија, побуне, грађански немири, штрајкови, карантинска огранич., судс. заплена

б) случај – наутичка грешка, пожар, накнадна неспособност брода за пловидбу, спасавање, оправдано скретање са пута, својства и мане терета

в) радње корисника – радње крцатеља или власника терета, лоше паковање, лоше ознаке терета

* терет доказа – на бродару

* оправдање – уступак бродарима за претпоставку кривице корисницима морског превоза

2) Хамбуршка конвенција 78. год.

Ослобођење – доказивање „разумних мера“

Непознат узрок – ризик сноси корисник

Нема изузетних опасности, као у ХП 1924.

Посебни ослобађајући разлози

- 1) пожар, ако корисник не докаже личну кривицу бродара
- 2) животиње
- 3) спасавање лица и разумно спасавање имовине

Ограничење одговорности

- 1) за губитак и оштећење

Системи: **а)** по јединици терета **б)** по јединици брода

Систем ограничења **по јединици терета**

- 24 г. – 100 фунти по јединици терета

- 75 г. – 666,67 СПВ по комаду или 2 СПВ по kg терета

- 78 г. – 835 СПВ по јед. тер. или 2,5 СПВ по kg

- ЗТБ – као по Протоколу из 1975. год.

- јединица терета – **а)** комад, колет **б)** расути (течни) терет – mt, m³ или друга јединица по којој је уговорена возар. **в)** контејнер – садржина означена у теретници – означена јединица, иначе цео контејнер

Систем ограничења **по јединици брода** – фонд, одштета свима само из фонда, факултативност

2) за **закашњење** – **а)** 24 г. - ? **б)** 78 г. – 2,5 возарине < укупна возарина **в)** ЗТБ – возарина

Неограничена одговорност - изузетак

Појам – целом имовином за сву штету

Случајеви

1) тешка кривица бродара

- намера и груба непажња

- само лична бродарева тешка кривица, а не и капетана и посаде (ограничење)

2) декларација вредности терета – до декларисаног износа

- БК – једностран правни посао крцатеља, а бродар може само да повиси возарину

- ЗТБ – уговор бродара и крцатеља (пристанак бродара)

Више бродара – 1) директни превоз – солидарна одговорност за г. и о., а први и последњи за закашњење 2) стварни бродар – одговара уговорни бродар

Релативна императивност режима одговорности

Приговор (3 дана) и застарелост (1 год.)